

DEN ENGELSKE PRESIDENTEN

— ★ —

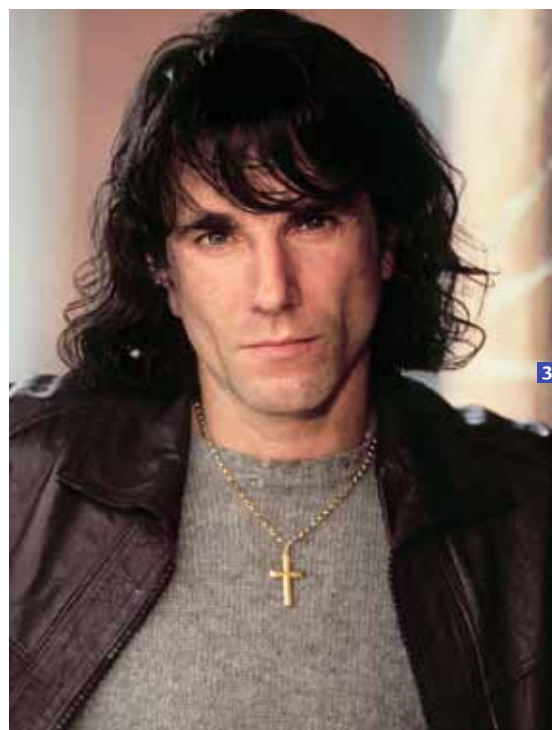
Daniel Day-Lewis (55) har en tendens til å skygge unna store roller. Før han dykker inn i dem med hud og hår. Briten, som sjelden viser seg på film, har nå tolket Abraham Lincoln.

TEKST LINE TILLER
New York

ALT FOR ROLLEN. Daniel Day-Lewis brukte tre år av sitt liv på å forvandle seg til Abraham Lincoln. Mange lurer på hvorfor den britiske skuespilleren bare har spilt inn seks filmer siden 1997, til det sier han: «Jeg vil ikke danse etter noen andres pipe. Halve kampen i kreative prosesser handler om rytme. Jeg hadde ikke hatt noe å gi om jeg ikke hadde æret nettopp det.»

FOTO 1. TIV GLOBAL/THE KOBAL COLLECTION, 2. 20TH CENTURY FOX/MOROGANI CREW/THE KOBAL COLLECTION, 3. UNIVERSAL/THE KOBAL COLLECTION, 4. COLUMBIA/THE KOBAL COLLECTION, 5. MIRAMAX/DIMENSION FILMS/THE KOBAL COLLECTION, 6. PARAMOUNT/VANTAGE/THE KOBAL COLLECTION

- 1 **OSCAR.** Day-Lewis fikk sin første Oscar da han spilte en irsk kunster med cerebral parese i «Min Venstre Fot» i 1989.
- 2 **HARDCORE.** Tre år etter skal Day-Lewis ha gått rundt på settet til «Den Siste Mohikaner» med en rifle for å forbli i karakter.
- 3 **OSCAR 2.** Day-Lewis vant Oscar igjen i 1993, ved å spille en som blir uskyldig dømt for IRA-bombing i filmen «I min fars navn».
- 4 **HARDCORE 2.** Da han spilte i Martin Scorseses film «Uskyldens tid» mot Michelle Pfeiffer, spaserte han i New Yorks gater med en 1870-tallskleddning i to måneder.
- 5 **HARDCORE 3.** Day-Lewis fikk lungebetennelse da han spilte «Bill the Butcher» i «Gangs of New York», men han nektet å gå til legen fordi det ikke samsvarte med tidsperioden filmen var satt til.
- 6 **OSCAR 3.** I 2007 sto «There Will Be Blood» på mange lister over årets beste filmer. Day-Lewis fikk Oscar igjen, for å spille oljebaron i California på 1900-tallet.

Den dagen vi starter innspillingen er vi ikke lenger de samme menneskene, vi kan ikke snakke sammen som før. Da bryr jeg meg ikke om noe annet enn å være i karakter

DANIEL DAY-LEWIS skuespiller

» – **JEG ER INGEN EINSTØING**, jeg er ikke gal! Daniel Day-Lewis (55), kanskje en av verdens beste skuespillere akkurat nå, sperrer opp øynene og slenger ut et par lange armer. Selv om han virker en smule opprørt, gjør han det på en elegant måte. – Jeg blir hele tiden spurt om dette, men jeg mener, år går fort forbi og jeg ... blir distraheret av livet. Skuespilleren er blitt varm i stolen der han sitter i en hotellsuite med utsikt over Central Park i New York. Han tar rolig av seg en tykk strikket bestefarsjakke og henger den på stolryggen bak seg. Day-Lewis må stadig vekk forklare hvorfor han venter fem år mellom hver gang han spiller inn en ny film. Hvorfor han heller tar ett sabbatsår som skomaker i Italia enn å gå på audition i Los Angeles. Hvorfor han ikke bryr seg om berømmelse. Og hvorfor han i alle dager ikke har en epost-konto. – Når jeg kommer på jobb, er jeg omringet av kaffemaskiner, kabler, folk med oransje vester som holder i walkie-talkier, det er limousiner og blitzregn overalt. Jeg ser disse tingene, men så langt det lar seg gjøre, prøver jeg å skape en atmosfære rundt meg som holder fast i den historien jeg skal fortelle, sier Day-Lewis.

DANIEL MICHAEL BLAKE DAY-LEWIS (55) KJENT SOM en av de mest kresne skuespillerne i filmindustrien. Har spilt i bare seks filmer siden 1997. Day-Lewis har mottatt Oscarstatuetten to ganger, for «Min venstre fot» (1989) og «There Will Be Blood» (2007). **ER METODEKUESPILLER**, og går aldri ut av karakter i løpet av perioden han spiller inn en film. **VOKSTE OPP** i London, og havnet ofte i trøbbel som liten. Foreldrene sendte ham fra den ene privatskolen til den andre. **GJORDE SIN** første filmrolle som 14-åring i det britiske dramaet «Sunday Bloody Sunday» (1971). Han spilte en pøbel og fikk to pund for den ukrediterte rollen. I ettertid søkte han seg til teaterskoler. **PÅ 1980-TALLET** ble han medlem av The Royal Shakespeare Company, og deltok blant annet i «Romeo og Julie» og «En Midtsommer-nattsdrøm». Da han i 1989 sto på scenen som Hamlet, kollapset han. Noen mener det var fordi han så spøkelseset av sin døde far. Han har ikke opptrådt på en scene siden. **HADDE** i sine yngre dager et rykte som «womanizer», men har vært gift med Arthur Millers datter, Rebecca Miller, siden 1996. **DAY-LEWIS** har hele tre ringer på ringfingeren: Ett enkelt gullbånd, en gullring med et hjerte på og en sølvring med en kongekrone på.

coln på hyllen, eller hvordan er det?». Jeg hadde ikke tenkt på manuset på mange år, men han var veldig alvorlig og ba meg revurdere. Han sa vel til og med «vær så snill», så det er takket være ham at jeg sa ja. Da Day-Lewis leste manuset en gang til, så han det i et helt nytt lys. – Der ser du hva tid gjør med deg, hva tiden kan forberede deg på, sier han og fletter rene lange fingre, som for å si at han er ferdig med å prate. Det er ofte slik han snakker, en velartikulert liten monolog, som krever å bli lyttet til, selv i mangel av kraftig røst. Litt som Lincoln.

DEN MYSTISKE METODEN. I løpet av aller første innspilingsdag tegnet Day-Lewis en trekant på et lite stykke papir. I ett hjørne skrev han sine egne initialer, i det andre regissør Spielberg's (som daglig ankom i dress), i det tredje manusforfatter Tony Kushner's. «Gaven» var en referanse til den greske matematikeren Euklid. – Jeg har studert ham, i alle fall så langt det lar seg gjøre, og det er jo slik at hver gang en gruppe på tre lager noe sammen oppstår et triangel. Og vi tre jobber i en god symmetri. Men det var også en gest for å si «unnskyld» på forhånd, fordi den dagen vi starter innspillingen er vi ikke lenger de samme menneskene, vi kan ikke snakke sammen som før. Da bryr jeg meg ikke om noe annet enn å være i karakter. Både på og utenfor settet. Da Day-Lewis spilte en mann i rullestol, ble han daglig båret av bannende crewmedlemmer, selv om han selvfølgelig kunne gå til toalettet eller matstasjonen.

«DIN A». Det som har skjedd med Day-Lewis i løpet av de siste årene under innspillingen av denne filmen, er at han faktisk tror at Lincoln har tatt bolig i ham (men gal er han altså ikke). Han sendte småbisarre dikt undertegnet «Din A» på SMS til Sally Field som spiller Molly, hans kone. Han snakket ikke med sin egen, Rebecca Miller, eller deres to sønner, overhodet. Det tar på å være hardbarket metodeskuespiller. – Kan du beskrive hvordan du forsvinner inn i rolene du gjør? »

AVSKAFFELSEN AV SLAVERIET. Historien han forteller nå, med filmen «Lincoln», handler om avskaffelsen av slavekulturen i de amerikanske sørstatene anført av president Abraham Lincoln i 1865. Regissør Steven Spielberg researchet i tolv år for å få alt fra klokketaking til tapetdetaljer korrekt, og han mente ingen andre enn Day-Lewis kunne spille hovedpersonen. Nå snakkes det om en femte Oscar-nominasjon for britten, som av en lang rekke skuespillere skal ha klart å reinkarnere den populære presidenten aller best. Kanskje føler Day-Lewis seg hjemme på 1800-tallet. – Jeg har hverken mail eller Facebook, men jeg er ikke gal. **DICAPRIOS BØNN.** Daniel Day-Lewis gjør ofte det motsatte av det som er ventet av ham. Han er født i London, men føler seg hjemme, og bor derfor, på landsbygda i Irland. Han er en britisk teatermann, men er tiltrukket av amerikanske spillefilmer. Da han skulle spille en mann med sykdommen parkinsons – som i første scene av 1989-filmene «Min venstre fot» skifter side på en lp-plate med tærne, likte han rollen fordi oppdraget virket plent umulig. Day-Lewis fikk Oscar etter åtte uker med intense tåkunnstøvelser. – Det føltes fullstendig absurd at jeg skulle komme fra irske Wicklow Mountains, til Amerika for å portrettere den sekstende presidenten, sier Day-Lewis mens han nesten hikster ut ordene, som om ideen fortsatt er latterlig. – Jeg leste manuset for mange år siden, og med sitt fokus på slaveri, syntes jeg det var et mektig stykke tekst, men jeg var likevel veldig tilbakeholden. Heller enn å være med i filmen, gledet jeg meg til å se den på kino. Men så, på en veldedighetsgalla etter jordskjelvet på Haiti i 2010, møtte han sin kompis og kollega fra «Gangs of New York», Leonardo DiCaprio. – Han sa til meg, helt ut av det blå: «Har du lagt Lin-

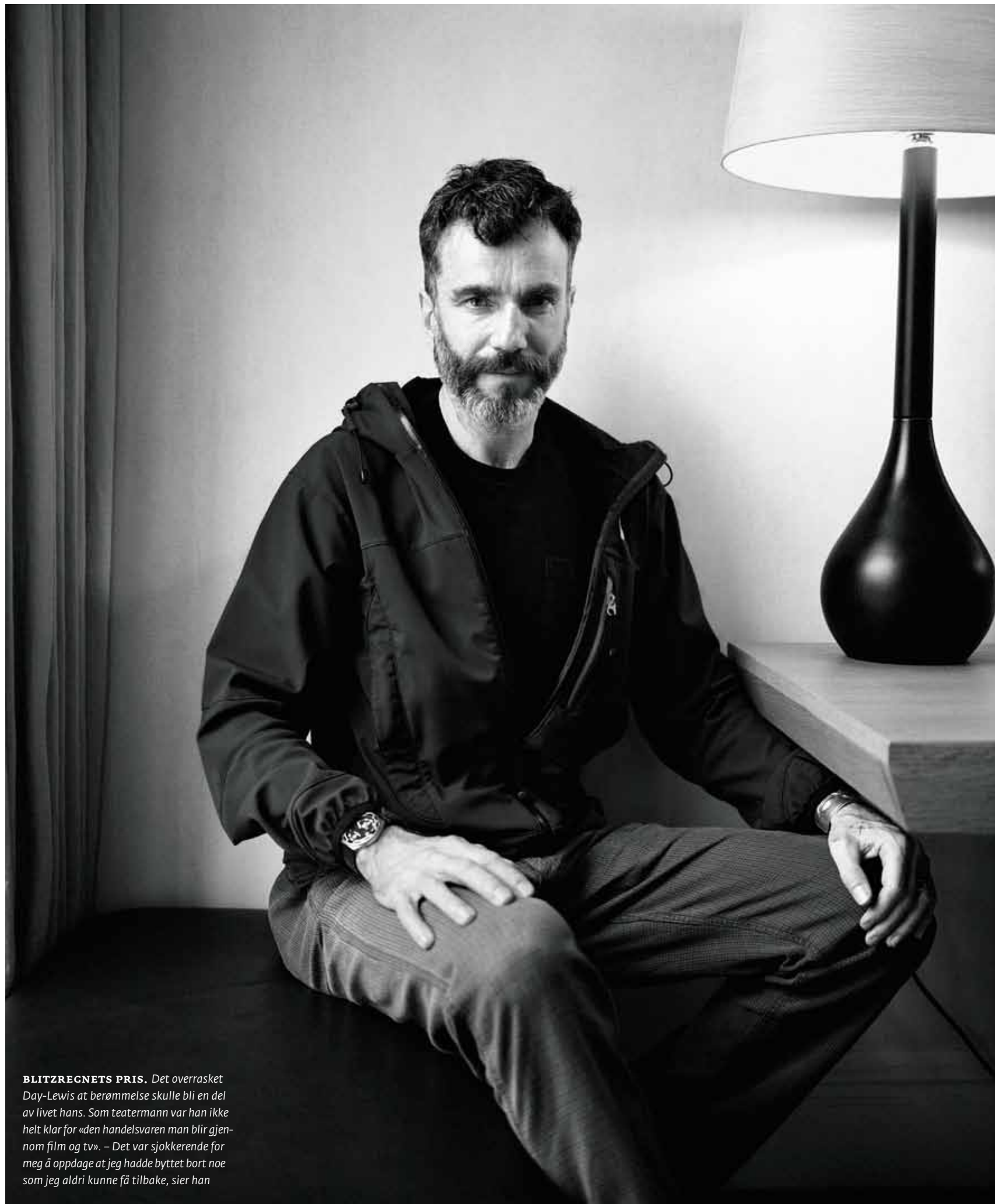

FOTO: ANDREW COTTELL/GETTY IMAGES/APP

BLITZREGNETS PRIS. Det overrasket Day-Lewis at berømmelse skulle bli en del av livet hans. Som teatermann var han ikke helt klar for «den handelsvaren man blir gjennom film og tv». – Det var sjokkerende for meg å oppdage at jeg hadde byttet bort noe som jeg aldri kunne få tilbake, sier han

FOTO: DREAMWORKS/20TH CENTURY FOX/THE KOBAL COLLECTION

MEG OG MOLLY. Metodeskuespilleren Daniel Day-Lewis kutter ut hele sitt normale liv når han spiller inn en film. Han snakket ikke med sin egen kone, men sendte stadig sms-er til Sally Field, som spiller hans kone Molly i filmen «Lincoln».

» Han ser lenge ned på den mørkeblå Levis 501-buksen han har trukket omtrent opp til midjen. Så strekker han på nakken og sier;

– Nei.

Før han ler som om noen prøver å strupe ham, korte latterkuler på innpust. Day-Lewis vil ikke lage mystikk rundt det å gå fullstendig inn i en karakter, men han vil heller ikke «lage vakre setninger bare for å gjøre det». Likevel, det er sant at han gjorde Lincoln-research ved å lese over 100 bøker. Og det tok sin tid.

– Kanskje tar jeg feil, jeg tviler på det, men det er mulig man kan bruke tre dager og ende opp med samme resultat. Men jeg velger å tro at jeg trenger lang tid på å studere personen, tiden han levde i og noe som var totalt ukjent for meg, nemlig det politiske systemet i USA på den tiden. Og det fikk jeg lov til.

Etter å ha gått gjennom fakta de fleste teoretisk sett kan lære seg, trår Day-Lewis over en usynlig strek, han merker det ikke før han har trådd over. Det er da han svever inn i en fantasiverden og dykker ned i hjertet og sjelen til den historiske personen han skal få publikum til å tro på.

– Å være skuespiller er min jobb, det er der jeg finner glede. Å være skuespiller er hardt for alle, men ikke hardt som i å knuse steinblokker, men hardt som i å løse utfordringene du møter hver dag.

ANNERLEDESMANNEN. Day-Lewis har en artig måte å tilkalle regissørens oppmerksomhet på. På midten av 1980-tallet sendte han et postkort til en engelsk regissør hvor han skrev «jeg vet du tror jeg har hatt en pen og pyntelig utdannelse, men bare så du er klar over det: Jeg har noen skikkelig slemme venner».

– He-he-he, Stephen (Frears) snakker om det han mener var en direkte trusel den dag i dag ... Jeg har bedt om unnskyldning.

Og Frears reaksjon? Han mente at enhver som virket såpass desperat fortjente jobben.

LINCOLNS STEMME. For halvannet år siden, da Day-Lewis hadde funnet den lyse, kraftløse stemmen han mente passet Lincoln, gjorde han et opptak på en gammel kassett med et litt gammelmodig språk og sendte den til Spielbergs postkasse. Med i pakken lå et telefon-

nummer. Spielberg ble forelsket i stemmen, men ante ikke hvem avsenderen var, men da ringelyden stoppet i den andre enden, svarte Day-Lewis.

– Tusenvis av bøker er skrevet om Lincoln, og folk fortsetter å bli fascinert av ham hver dag. Men selv om jeg brukte tre år på å finne Lincoln, kan intet liv bli utforsket på så kort tid, så sitter jeg igjen med en følelse av uferdighet.

Day-Lewis stopper ikke å prate, og uten å forsøke å skjule det, blir han blankere og blankere i øynene.

– Det er trist, fordi det å kunne forstå Abraham Lincoln har vært ett av mitt livs største privilegier.

– Hva tenker du om dagens president, Obama?

– Jeg elsker den mannen!

Day-Lewis virker fullstendig oppriktig.

– Kanskje på en måte som bare europeere kan. For om du ikke betaler skatt til USA, har du råd til å ikke bekymre deg over de økonomiske vanskelighetene mange sliter med i hverdagen. Noen må man jo skylde på ... sier Day-Lewis.

Han krøller frem et krokete smil:

– Og det blir fort presidenten. **D2**